

Sant Blai, patró dels otorrinolaringòlegs

Miquel Bruguera i Cortada

Unitat d'Estudis Acadèmics. Col·legi Oficial de Metges de Barcelona. Barcelona.

El miracle de sant Blai

Es té sant Blai com a protector de les persones que tenen mal a la gola i, per extensió, se'l considera el patró dels otorrinolaringòlegs^{1,2}. Els seus mèrits com a protector dels malalts venen de temps remots, quan el sant va imposar les mans sobre el coll d'un nen que s'ofegava perquè s'havia empassat una espina de peix. Quan duïen al sant detingut per ser cristià, la mare del nen s'acostà al sant implorant que el curés. Blai va imposar les mans sobre el coll del nen i immediatament el nen expulsà l'espina i deixà d'ofegar-se (Figura 1).

Qui era sant Blai?

Sant Blai visqué a Armènia, entre els segles III i IV. Probablement va néixer a la ciutat de Sebaste, a l'actual Turquia, de nom actual Sivas. Sembla que feia de metge a la seva ciutat nadiua i que va passar un temps aïllat en el desert, retirat en una caverna, fent oració, acompanyat d'animals.

Quan torna a Sebaste el fan bisbe, però poc temps després és empresonat per ordre de l'emperador Licini, que encarrega als governadors de les diferents províncies de l'imperi que persegueixin els cristians que no abjurin de la seva fe. L'emperador no acceptava el monoteisme, que posaria en qüestió, si s'estengués, la religió politeista dels romans. Sant Blai és fet detenir pel governador de Capadòcia, Agripa, i decapitat per negar-se a renunciar a la fe cristiana, després de ser torturat amb rasclets de ferro que s'utilitzaven per cardar la llana (Figura 2).

Les seves restes van ser embarcades per ser transportades a Roma i, tot i que la nau que les duia va estar a punt de naufragar degut a una tempesta, van poder arribar a la costa maratea, a la província de Basilicata, al sud d'Itàlia.

FIGURA 1. **Miracle de sant Blai, pintat per Diogo de Contreiras (1521-1563). Església de São Brás do Campanário. Actualment es troba al Museu de Arte Sacra do Funchal (Madeira, Portugal)**

Allà van ser guardades en una capella de la basílica de Maratea. No obstant, moltes ciutats de la costa mediterrània afirmen conservar fragments del cos del sant, als quals s'atribueixen poders curatius.

Sant Blai és un dels sants que es consideraven sants auxiliadors perquè tenien la facultat de curar si una persona s'encomanava a algun d'ells³. Eren 14, aquests sants, que el segle XIII van adquirir prestigi com a protectors de malalts amb diverses patologies: Acaci, Bàrbara, Blai, Ciríac, Cristòfor, Dionís, Gil, Erasme, Jordi, Eustaqui, Caterina d'Alexandria, Margarida d'Antioquia, Pantaleó i Vit. El 1969 el papa Pau VI va suprimir el culte a aquests sants.

Iconografia de sant Blai

Sant Blai sol ser representat amb el bàcul i la mitra propis dels bisbes. En moltes pintures se'l representa amb els es-

Correspondència: Miquel Bruguera i Cortada
Unitat d'Estudis Acadèmics
Col·legi Oficial de Metges de Barcelona
Passeig de la Bonanova, 47
08017 Barcelona
Adreça electrònica: mbruguera@comb.cat

FIGURA 2. Martiri de sant Blai, on els torturadors utilitzen rasclets. Pintat per Martín Bernat, oli sobre taula, ca. 1480-1490. Museo Nacional de San Carlos, Mèxic.

FIGURA 3. Sant Blai amb un rasclet a la mà dreta. Pintat per Pere Fernández cap a 1517. Actualment forma part de la col·lecció permanent del Museu Nacional d'Art de Catalunya

tris que es van fer servir per torturar-lo, com un rasclet (Figura 3). En altres se'l veu amb un parell de ciris creuats (Figura 4), que es fan servir en llocs on es té devoció a sant Blai per posar-los damunt del coll de la gent el 3 de febrer, dia de la festa del sant, per evitar que aparegui qualsevol mal de coll durant l'any.

Algunes representacions del sant el mostren amb un nen als peus, que és el que és curat per sant Blai, i d'altres el mostren envoltat d'animals, on s'evoca el temps que va passar fent d'eremita al desert (Figura 5).

Altres patronatges de sant Blai

Sant Blai és sobretot el patró dels otorrinolaringòlegs i, més recentment, patró de les societats de laringectomitzats. També és patró de diverses ciutats italianes, com Fiuggi, a la regió del Laci, o com Salemi, a la província de Trapani, a Sicília. A Croàcia és el patró de Dubrovnik, des que la ciutat es deia Ragusa.

A Catalunya hi ha molta devoció a sant Blai. Les següents poblacions tenen a sant Blai com el seu patró o copatró amb algun altre sant: Bot i La Fatarella a la Terra Alta, Cabacés al Priorat, Vila-sacra a l'Alt Empordà, Aleixar al Baix Camp i Planoles al Ripollès. A gairebé totes aquestes poblacions el dia de sant Blai, a la sortida de missa, es reparteixen els "blaiets" o panets de sant Blai, que són petits pans, lleugerament ensucrats, que són bons per al mal de coll.

A Planoles la devoció a sant Blai ja existia el 1347, segons un document en què s'indica que ja era patró de la vila en aquesta data. Planoles té uns goigs dedicats a sant Blai, la tornada dels quals diu:

*Bisbe i màrtir valerós
de Planoles metge i guia,
al devot que en Vos confia
socorreu, Sant Blai gloriós.*

També s'invoca sant Blai per curar malalties de la pell, mal de cap i mal de queixal. I també l'invoquen determi-

FIGURA 4. **Sant Blai amb bàcul i mitra, atributs propis dels bisbes sants, i un parell de ciris creuats, atribut específic de sant Blai**

nades professions, com paletes, fusters, barreters, sabaters, adobers i carnisers.

Altres sants relacionats amb la protecció contra malalties otorrinolaringològiques

Altres sants amb devoció dels fidels per considerar-los protectors contra l'aparició de determinades malalties són: sant Silvestre per les malalties de la gola, sant Romà per desordres de la veu i sant Zenó per problemes de la parla en nens. Per les malalties del nas tenien predicament sant Muç i sant Nazar, i, per la sordesa, sant Policarp i sant Lluís bisbe⁴.

La invocació a sants o a la verge per sol·licitar ajuda en cas de malaltia va ser molt habitual des de l'edat mitjana fins ben bé el segle XIX, quan la qualitat de l'assistència mèdica no podia ser gaire bona per la manca de mitjans

FIGURA 5. **Sant Blai envoltat d'animals, al desert, quan feia d'eremita. És una part del retaule de sant Blai de l'església de Sant Salvador a Luesia (Saragossa), pintat per Martín de Soria (1464)**

diagnòstics i terapèutics, però actualment és residual, o només es practica en el cas de malalties incurables amb la medicina actual.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Til-Pérez G, Tomás-Barberán M, Magri-Ruiz C. Saint Blaise, patron saint of otorhinolaryngology. *J Laryngol Otol*. 2001 Apr;115(4):267-9.
2. Skrobonja A, Muzur A, Jurdana S. Cult of St. Blasius, patron saint of throat sufferers and of otolaryngologists, in Croatia. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol*. 2005 Mar;69(3):301-4.
3. Viquipèdia [Internet]. Catorze sants auxiliadors. Consultable a: https://ca.wikipedia.org/wiki/Catorze_sants_auxiliadors (Accés el 15 de març de 2023).
4. Medicina popular y creencias religiosas [Internet]. Los Santos sanadores I y II. Consultable a: (I) https://www.celandigital.com/images/pdfs/bci10/bci10_Santos_sanadores.pdf i (II) https://www.celandigital.com/images/pdfs/bci11/bci11_Santos_sanadores_II.pdf (Accés el 15 de març de 2023).